
Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri Türkçe Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması¹

Zeynep ERKAN ATIK² İbrahim YILDIRIM³

Geliş Tarihi: 2016-11-24

Kabul Tarihi: 2017-01-09

Öz

Bu çalışmada, Lehrman-Waterman ve Ladany (2001) tarafından geliştirilmiş olan Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri'nin (SDSE) Türkçeye uyarlamasının yapılması amaçlanmıştır. Ölçme aracının geçerlik ve güvenirligine ilişkin çalışmalar iki ayrı katılımcı grubu üzerinde yürütülmüştür. Birinci çalışma grubunda 384 (312 kadın, 70 erkek), ikinci çalışma grubunda ise 776 (582 kadın, 194 erkek) “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması” dersini tamamlamış Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programı öğrencisi yer almıştır. Ölçme aracının yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile elde edilmiştir. Her iki çalışma grubu üzerinde yapılan DFA sonuçları iki boyutlu modelin yeterli düzeyde uyum sergilediğini göstermektedir. Ayrıca SDSE'nin Türkçe Formu'nun benzeme, ayırma ve uyum geçerliğine ilişkin kanıtlar elde edilmiştir. Ölçeğin tümü ve alt boyutları için elde edilen iç-tutarlık katsayıları yeterli düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Süpervizyonda değerlendirme, geri bildirim, amaç belirleme, psikolojik danışma süpervizyonu, psikolojik danışman eğitimi

---

¹Bu çalışma Prof. Dr. İbrahim Yıldırım danışmanlığında yürütülen doktora tezinden üretilmiştir. Ayrıca bu çalışmanın bir bölümü Amerika Birleşik Devletleri'nin New York şehrinde 2015 yılında düzenlenen XI. Uluslararası Disiplinlerarası Klinik Süpervizyon Konferansı'nda (International Interdisciplinary Conference on Clinical Supervision) bildiri olarak sunulmuştur.

²Dr., Hacettepe Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, zeyneperkanatik@gmail.com

³Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, iyil@hacettepe.edu.tr

---

Validity and Reliability of Turkish Form of the Evaluation Process within Supervision Inventory

---

Submitted by 2016-11-24

Accepted by 2017-01-09

Abstract

In this study, it was aimed to adapt the Evaluation Process within Supervision Inventory (EPSI) developed by Lehrman-Waterman and Ladany (2001) into Turkish. The validity and reliability studies of the Turkish Form of the EPSI were carried out on two separate participant groups. The first group was consisted on 384 (312 female, 70 male), the second group was consisted on 776 (582 female, 194 male) students who took the “Individual Counseling Practicum” in undergraduate program of Guidance and Counseling. The construct validity of the scale was examined through confirmatory factor analyses (CFAs). Seven items of the Turkish form of the EPSI were omitted from the analysis due to multicollinearity, low factor loadings ($\leq .30$), insignificant t-values, and low item error variances. The CFAs results indicated that two factor model fit the data adequately. The Turkish Form of the EPSI had also evidence for convergent validity, discriminant validity, and concurrent validity. The internal consistency coefficients for the overall scale and sub-dimensions were also at acceptable levels.

Keywords: Evaluation within supervision, feedback, goal setting, counseling supervision, counselor education

Giriş

Süpervizyon kendine özgü hazırlık süreçleri olan ve uygulama zenginliği gerektiren başlı başına bir uzmanlık alanı olarak tanımlanmakta (Dye ve Borders, 1990) ve kendine özgü etik ilkeleri ve mesleki organizasyonu içermektedir (Gould ve Bradley, 2001). Süpervizyon etkili şekilde yürütüldüğünde, psikolojik danışma becerilerini geliştirmeye, danışan üzerinde oluşabilecek riskleri azaltmaya ve etik davranışın gelişimine olanak sağlamaktadır (Cormier ve Bernard, 1982; Milne, 2009). Psikolojik danışmanların mesleki işlevselliğini arttıran ve yeterlik algılarını güçlendiren süpervizyon, aynı zamanda danışanın iyilik halini korumada en etkili yollardan biridir. (Holloway ve Neufieldt, 1995; Lucas, 2013). Süpervizyon süreci öte yandan psikolojik danışman adayının değerlendirilmesini içermektedir (Borders ve Brown, 2005; Gould ve Bradley, 2001). Bu yönüyle bir denetleme faaliyeti (gatekeeping) olarak da değerlendirilebilecek olan süpervizyon, psikolojik danışman adayının mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin, mesleğe uygunluğunun incelenmesi ve mesleğe giriş yapıp yapamayacağının değerlendirilmesidir (Brown, 2013). Watkins'e (1997) göre süpervizyon sürecinde değerlendirme, süpervizyon alan kişinin gelişimine ilişkin bilgilendirilmeyi, algıladıkları güçlü ve zayıf yanları hakkında farkındalıklarını arttırmayı ve danışanın iyi oluşunun izlenmesini kapsamaktadır. Süpervizyon alan kişinin performansına dönük olarak verilecek geri bildirimler ve yapılacak kanıta dayalı değerlendirmeler aynı zamanda Amerikan Psikolojik Danışma Derneği tarafından etik bir sorumluluk olarak tanımlanmaktadır (American Counseling Association, 2014). Ayrıca Borders ve diğerleri (2014) tarafından hazırlanan süpervizyonda en iyi uygulamalar rehberinde, süpervizörün her süpervizyon oturumunda süpervizyon alan kişiye/kişilere yönelik ve doğrudan gözleme dayalı değerlendirmelerde bulunması gerektiği yer almaktadır. Değerlendirmelerin işlevsel ve kişinin gelişimini destekleyici olabilmesi için temel olarak iki önemli bileşenin varlığından söz edilmektedir. Bu bileşenler eğitsel açıdan gelişimi destekleyen kişiye özgü geri bildirimler ve iyi planlanmış süpervizyon amaçları olarak tanımlanmaktadır (Freeman, 1985; Holloway, 1992; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001; Locke ve Latham, 1990).

Psikolojik danışma süreci kendine özgü pek çok karışık, zorlayıcı ve vakadan vakaya değişen içeriklere sahiptir. Bu nedenle psikolojik danışmanın süreçte yardıma ihtiyaç duyduğu konulara dönük bireyselleştirilmiş geri bildirim alması önem arz etmektedir. Hoffman, Hill, Holmes ve Freitas (2005) süpervizyonda geri bildirimi, süpervizörün süpervizyon alan kişinin psikolojik danışma performansını ya da süpervizyon ilişkilerini etkileyen bilgi, beceri, tutum ve davranışlarına ilişkin görüşlerini süpervizyon alan kişiye aktarması olarak tanımlamaktadır.

Geri bildirim, süpervizyon alan kişinin içgörü kazanmasına, becerilerini geliştirmesine, etkin müdahalelerde bulunmasına (Heckman-Stone, 2004; Hoffman ve diğerleri, 2005), yeterlilik algısının güçlenmesine (Daniels ve Larson, 2001; Lane, Daugherty, ve Nyman, 1998) yardımcı olup, danışanları ile destekleyici ve güvenli ilişki kurmasını sağlamaktadır (Farnill, Gordon, ve Sansom, 1997).

Öte yandan yeterli düzeyde geri bildirim alınmaması psikolojik danışmanın, farkında olmadan danışanına zarar verebilmesine, mesleğinde uzmanlaşmada sınırlı düzeyde yol kat etmesine neden olabilme olasılığını barındırmaktadır (Hoffman ve diğerleri, 2005). Psikolojik danışman adayının süpervizyon ihtiyaçları, içinde bulunduğu gelişim düzeyine göre farklılaşmaktadır (Stoltenberg ve McNeill, 1997). Örneğin sınırlı deneyime sahip olan süpervizyon alan kişi tatmin edici bir ilişkiyi geliştirecek, yapılandırılmış ve beceri odaklı geri bildirimleri tercih ederken (Worthington ve Roehlke, 1979); daha deneyimli süpervizyon alan kişi özerk hareket etme eğilimde olup beceri odaklı geri bildirim daha az ihtiyaç duymaktadır (Stoltenberg ve McNeill, 1997). Bu nedenlerle geri bildirim kişinin uygunluğu, kimden alındığı, içeriği, yönü ve veriliş zamanı önemli belirleyicilerdir (Aladağ, 2014; Sapyta, Riemer, ve Bickman, 2005).

Değerlendirmenin sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi için geri bildirimlerin süpervizyonda tanımlanan amaçlara odaklı veriliyor olması beklenmektedir (Sapyta ve diğerleri, 2005). Bu yönüyle süpervizyon için belirlenen amaçlar kritik bir role sahiptir. Süpervizyon amaçlarının, süpervizyon alan kişinin gelişim göstermek istediği alanlar göz önünde bulundurularak, gerçekçi ve ulaşılabilir olarak belirlenmesi ve kişinin kendi ihtiyaçlarını yansıtması gerektiği önemle vurgulanmaktadır (Borders ve Brown, 2005; Lehrman-Waterman, 1999; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001; Osborn ve Davis, 1996). Amaçlar, ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek şekillendirilip, süpervizör ile süpervizyon alan kişinin uzlaşmasına dayalı olarak belirlenmelidir (Borders ve Brown, 2005). Aynı zamanda amaçların ölçülebilir, esnek, zaman içinde ihtiyaca göre değişebilir olması etkili amaçların özelliklerini oluşturmaktadır (Bernard ve Goodyear, 2009; Fox, 1983).

Borders ve Brown'a (2005) göre süpervizyon alan kişilerin gerçekçi, konu odaklı ve somut amaçlar belirlemeleri sahip oldukları becerilerin düzeyine göre farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıkların temel nedeni içinde buldukları gelişim düzeyleridir. Sınırlı deneyime sahip olan psikolojik danışmanlar, sahip oldukları beceri ve tekniklere odaklanıp, bireysel amaçlarını bu doğrultuda belirleme eğiliminde olurlarken; daha deneyimli psikolojik danışmanlar oturumlara yansıyan daha öznel konuları fark edebildiklerinden amaçlarını da bu doğrultuda belirleme eğiliminde olabilmektedirler.

Süpervizyon sürecinde geri bildirim ve amaç belirlemenin değerlendirilmesi kadar, değerlendirmede seçilecek araçların da önemi azımsanmayacak düzeydedir. Hoffman ve diğerleri (2005) değerlendirme sürecinde objektif araçların seçiminin kritik bir rol oynadığını vurgularken; alan yazında değerlendirmenin hem süreç boyunca hem de sürecin sonunda yapılması gerektiği yer almaktadır (Borders ve diğerleri, 2014; Galassi ve Brookss, 1992; Hahn ve Molnar, 1991). Değerlendirmede kullanılacak araçlar performans derecelendirme ölçekleri, kişinin beyanına dayalı envanterler, gözlem, danışana ait kayıtlar olarak sınıflandırılmaktadır (Stoltenberg, McNeill, ve Delworth, 1998). Aynı zamanda söz konusu araçlar süpervizörler, süpervizyon alan kişiler, akranlar, danışanlar ve dış gözlemciler tarafından kullanıma göre de değişkenlik göstermektedir. Alan yazında, kullanılan değerlendirme araçları çeşitlilik göstermekle birlikte yine de geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının artırılmasına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır (Gould ve Bradley, 2001).

Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon, Türkiye'de yaklaşık olarak 10 yıllık bir araştırma geçmişine sahiptir. Süpervizyonun, psikolojik danışmadan farklı bir yapıya sahip olduğu gittikçe daha belirgin hale gelirken, süreçlerin incelenmesine verilen önem artmakta ve buna paralel olarak da yürütülen araştırma sayılarında da bir yükseliş gözlenmektedir. Söz konusu çalışmaların bir kısmı süpervizyonu farklı yönleri ile kavramsal olarak tanıtmayı amaçlarken (Erkan Atik, Arıcı, ve Ergene, 2014; Kağnıcı, 2015; Koçyiğit ve İşleyen, 2015; Koçyiğit-Özyiğit ve İşleyen, 2016; Mavruk Özbiçer, 2015; Meydan ve Koçyiğit Özyiğit, 2016; Siviş-Çetinkaya ve Kararımak, 2012; Yılmaz, 2015); bir kısmı veriye dayalı olarak süpervizyonun değerlendirilmesini amaçlamaktadır (Aladağ, 2013; Aladağ ve Bektaş, 2009; Aladağ, Kağnıcı, Çankaya, Özeke Kocabaş, ve Yaka, 2011; Aladağ ve Kemer, 2015, 2016; Atik, 2015a, 2015b; Atik, Çelik, Güç, ve Tural, 2016; Büyükgöze-Kavas, 2011; Denizli, 2010; İlhan, Rahat, ve Yöntem, 2015; Koç, 2013; Meydan, 2014; Uslu ve Arı, 2005; Ülker Tümlü, Balkaya Çetin, ve Kurtyılmaz, 2015; Zeren ve Yılmaz, 2011). Yürütülen veriye dayalı çalışmalar incelendiğinde bu araştırmaların büyük bir bölümünde nitel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği göze çarpmaktadır (Aladağ, 2013, 2014; Aladağ ve Bektaş, 2009; Aladağ ve diğerleri, 2011; Aladağ ve Kemer, 2015, 2016; Atik, 2015a; Atik ve diğerleri, 2016; Büyükgöze-Kavas, 2011; Ülker Tümlü ve diğerleri, 2015; Zeren ve Yılmaz, 2011). Bu durum Türkiye'de yürütülen bireyle psikolojik danışma süreçlerinde süpervizyon yaşantıları hakkında kapsamlı bilgilere ve var olan durumun ortaya konmasına ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne sermektedir.

Öte yandan, Türkiye'deki psikolojik danışman eğitim programlarındaki durumun tespit edilmesi ve ulusal düzeyde genellenebilir çalışmalar yapabilmek için nicel verilere

dayalı çalışmaların arttırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu çalışmaları yürütebilmek için ise doğrudan süpervizyon süreçlerinin etkililiğini ölçmek üzere hazırlanmış geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına gereksinim belirgin düzeydedir. Hali hazırda kullanılan ölçme araçları incelendiğinde Worthington ve Roehlke (1979) tarafından geliştirilen, daha sonra Zucker'in (1983) kısa formunu oluşturduğu Süpervizyon Ölçeği'nin Denizli (2010) tarafından Süpervizyon Ölçeği Kısa Formu olarak Türkçeye kazandırıldığı görülmektedir. Söz konusu ölçme aracının süpervizör ile süpervizyon alan kişinin kurduğu süpervizyon ilişkisine, süpervizörün süpervizyon alan kişinin teknik becerini geliştirmesine olan katkısına ve süpervizörün süreci ne şekilde yürüttüğüne odaklı bir ölçüm yaparak süpervizyon kapsamında sunulan hizmetlerin etkililiğini ve ağırlıklı olarak süpervizör davranışlarını ölçmeyi amaçladığı göze çarpmaktadır. Diğer taraftan hizmetlerin etkililiğinin süpervizyonda belirlenen amaçlar ve alınan geri bildirimler çerçevesinde değerlendirilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Bu gereksinimi karşılamak ve süpervizyon süreçlerinde değerlendirmenin amaç belirleme ve geri bildirim odakları çerçevesinde ortaya konmasını sağlamak amacıyla, bu çalışma kapsamında Lehrman-Waterman ve Ladany (2001) tarafından geliştirilen Süpervizyon Sürecinde Değerlendirme Envanteri'nin (SDSE) Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Ölçme aracının, süpervizyon süreçlerinin amaçlar doğrultusunda ve geri bildirimler sayesinde etkili bir şekilde yürütülmesine, eğitim programları çerçevesinde sunulan hizmetlerin çıktılarının değerlendirilmesine ve en genel ifadeyle etkili süpervizyon uygulamalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

SDSE'nin Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirliliğine ilişkin kanıtlar iki katılımcı grubu üzerinden toplanmıştır. Katılımcı grupları uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Birinci katılımcı grubunda dokuz devlet üniversitesinden "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması" dersini almış toplam 384 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) lisans programı öğrencisi yer almıştır. Katılımcıların % 81.3'ü ($n = 312$) kadın, % 18.2'si ($n = 70$) erkektir. İki katılımcı cinsiyet belirtmemiştir. İkinci katılımcı grubunda 20 devlet üniversitesinden toplam 776 "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması" dersini almış RPD lisans öğrencisi yer almıştır. Katılımcıların % 75'i ($n = 582$) kadın, % 25'i ise ($n = 194$) erkektir. Katılımcıların üniversitelere göre dağılımları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcılarının üniversitelere göre dağılımları

Birinci Katılımcı Grup		İkinci Katılımcı Grup	
Üniversite	Katılımcı Sayısı	Üniversite	Katılımcı Sayısı
Anadolu Üniversitesi	35	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	41
Ankara Üniversitesi	51	Adnan Menderes Üniversitesi	18
Başkent Üniversitesi	34	Ahi Evran Üniversitesi	54
Hacettepe Üniversitesi	40	Anadolu Üniversitesi	25
İnönü Üniversitesi	27	Ankara Üniversitesi	56
Osmangazi Üniversitesi	50	Atatürk Üniversitesi	47
Pamukkale Üniversitesi	48	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	33
Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi	67	Çukurova Üniversitesi	56
Uludağ Üniversitesi	32	Dokuz Eylül Üniversitesi	54
		Ege Üniversitesi	20
		Erciyes Üniversitesi	30
		Erzincan Üniversitesi	21
		Gazi Üniversitesi	57
		Gaziantep Üniversitesi	36
		Hacettepe Üniversitesi	52
		İstanbul Üniversitesi	40
		Mersin Üniversitesi	31
		Osmangazi Üniversitesi	33
		Sakarya Üniversitesi	36
		Uludağ Üniversitesi	36
Toplam	384	Toplam	776

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak SDSE ve ölçme aracının uyum geçerliğini test etmek için Psikolojik Danışman Öz-Yeterliği Ölçeği (PDÖÖ) kullanılmıştır. Ayrıca kişilerin cinsiyet ve öğrenim gördükleri üniversite bilgilerini almaya yönelik sorulara yer verilmiştir.

Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri (SDSE). Ölçme aracı Lehrman-Waterman ve Ladany (2001) tarafından geliştirilmiştir. Klinik süpervizyondaki değerlendirme süreçlerini ölçmeyi amaçlayan SDSE, iki alt boyuttan (amaç belirleme ve geri bildirim) ve 21 maddeden oluşmaktadır. Amaç belirleme boyutu 13 maddeden (örn., “Eğitimim için süpervizörüm ile oluşturduğumuz amaçlar önemlidir.”), geri bildirim boyutu ise sekiz maddeden (örn., “Süpervizörümün çalışmalarım hakkındaki geribildirimleri anlaşılırdı.”)

oluşmaktadır. Ölçme aracındaki maddeler yedili Likert tipi bir derecelendirme (1 = Hiç katılmıyorum'dan 7 = Tamamen katılıyorum'a kadar) üzerinden yanıtlanmaktadır. Envanterin orijinal formunda altı madde (5., 6., 8., 11., 12. ve 17. maddeler) tersten kodlanmaktadır. Amaç belirleme boyutu için alınabilecek puanlar 13 ile 91 arasında, geri bildirim boyutu için alınabilecek puanlar ise sekiz ile 56 arasında değişmekte ve puanların artması süpervizyonda amaç belirleme ve geri bildirim süreçlerinin yaygınlığına işaret etmektedir.

SDSE'nin orijinal formunun yapı geçerliğini test etmek için yapılan DFA analizi sonucunda iyi uyum indeksleri elde edilmiştir [$\chi^2(4, 274) = 7.50, p = .11, GFI = .99, CFI = .99, NNFI = .98$]. Yapı geçerliği kapsamında ek olarak SDSE'nin çalışma uyumu, psikolojik danışma öz-yeterlik algısı, süpervizyondan duyulan memnuniyet ve eğitim düzeyi ile olan ilişkileri de incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarına göre; SDSE'nin amaç belirleme ve geri bildirim boyutları, katılımcıların süpervizyon çalışma uyumunun [Pillai's trace = .85, $F(6, 268) = 32.68, p < .001, \eta_m^2 = .42$], psikolojik danışma öz-yeterlik algısının [$F(2, 133) = 40.96, p < .001, \eta^2 = .38$] ve süpervizyondan duydukları memnuniyet derecelerinin [$F(2, 271) = 171.26, p < .001, \eta^2 = .56$] anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur. Diğer yandan, SDSE'nin amaç belirleme ve geri bildirim boyutlarının katılımcıların kaç dönem süpervizyon altında psikolojik danışma uygulaması yaptıklarını anlamlı bir şekilde yordamadığı bulunmuştur [$F(2, 271) = .90, p = .41, \eta^2 = .01$]. Bu bulgu, süpervizyonda amaç belirleme ve geri bildirim süreçlerinin katılımcıların eğitim düzeyleri ile ilişkili olmadığına işaret etmektedir. SDSE'nin amaç belirleme ve geri bildirim alt boyutlarına ilişkin Cronbach alfa iç-tutarlık güvenirlilik katsayıları sırasıyla .89 ve .69 olarak hesaplanmıştır.

Psikolojik Danışman Öz-Yeterliği Ölçeği (PDÖÖ). Lent, Hill ve Hoffman (2003) tarafından psikolojik danışman adaylarının, psikolojik danışma öz-yeterliklerini ölçmek üzere geliştirilmiş olan bu ölçme aracı, Pamukçu ve Demir (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Orijinal ölçme aracı üç faktör (yardım becerileri öz-yeterliği, oturma yönetmeye ilişkin öz-yeterlik ve psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin öz-yeterlik) ve 41 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 10'lu derecelendirme (0= Hiç güvenmiyorum'dan 9= Tamamen güveniyorum'a kadar) üzerinden yanıtlanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .97'dir. Alt boyutlar bazında iç tutarlık katsayıları .79 ile .94 arasında değişmektedir. PDÖÖ'nün Türkçe Formu'nun yapı geçerliği test edilmiş ve orijinal ölçme aracındaki gibi üç faktörlü yapı doğrulanmıştır. Benzer ölçekler geçerliği Psikolojik Danışma Becerileri Ölçeği ile sınanmış ve benzer alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur (Pamukçu ve Demir, 2013). PDÖÖ'nün Türkçe Formu'nun tamamına ilişkin iç tutarlık

katsayısı .98 olarak hesaplanırken, alt boyutlar bazında hesaplanan iç tutarlık katsayısı sırasıyla .92, .95 ve .95 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Etik Kurul izin yazıları alınmış ve uygulamaların yapılacağı üniversitelerle iletişime geçilmiştir. Uygulamaların bir kısmı araştırmacıların, bir kısmı ise uygulama yapılan üniversitedeki ders sorumlusu öğretim elemanlarının ders saatinde sınıflara girmesi ve gönüllü öğrencilerin katılımını sağlaması ile gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya başlamadan önce öğrencilerden bilgilendirilmiş onamları alınmış, e kimlik bilgilerinin istenmeyeceği ve araştırma verilerinin gizliliğinin korunacağı konularında araştırma yönergesi dahilinde bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Araştırma kapsamında SDSE'nin Türkçe Formu'nun dil eşdeğerliğinin sınanması için iki hafta arayla aynı katılımcılardan veri toplanacağı için yalnızca bu katılımcılardan rumuz kullanmaları istenmiştir. Eşleştirmelerde bu rumuzlar kullanılmıştır. Birinci uygulama 2013-2014, ikinci uygulama ise 2014-2015 eğitim öğretim yıllarında yapılmıştır.

Verilerin Analizi

İki boyutlu SDSE'nin Türkçe Formu'nun yapı geçerliği iki farklı çalışma grubunda DFA ile sınanmıştır. Orijinal çalışmada olduğu gibi iki boyutlu yapının DFA ile sınanabilmesi için, veri girişinin doğruluğu, eksik değerler, tek ve çok değişkenli uç değerler, normallik, çoklu bağlantılılık ve doğrusallık gibi varsayımları test edilmiştir (Ullman, 2001). Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında ayrıca benzeme (convergent), ayırma (discriminant) ve uyum geçerliklerine ilişkin kanıtlar da elde edilmiştir. SDSE'nin Türkçe Formu'nun Cronbach Alfa iç-tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Analizler LISREL 8.71 ve PASW 18 İstatistik programları kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular

SDSE'nin Türkçe Formunun Çeviri Süreci ve Dil Eşdeğerliği

SDSE'nin Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılabilmesi için öncelikle ölçme aracını geliştiren yazarlardan Nicholas Ladany'den gerekli izinleri alınmıştır. Ardından SDSE'nin İngilizce Formu, hem İngilizce hem de Türkçeye hakim, aynı zamanda ölçülmek istenen kavram hakkında bilgi sahibi olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında doktora yapan dört kişi tarafından bağımsız bir şekilde Türkçeye çevrilmiştir. Çevirilerdeki uygun ifadeler araştırmacılar tarafından seçilerek SDSE'nin Türkçe Formu oluşturulmuştur. Oluşturulan Form süpervizyon deneyimine sahip üç alan uzmanının incelemesine sunulmuş, kendilerinden SDSE'nin İngilizce Formu'nu dikkate alarak, SDSE'nin Türkçe Formu'ndaki ifadelerin çevirilerinin doğruluğunu ve anlaşılabilirliğini değerlendirmeleri istenmiştir. Gelen dönütler

yansıtılarak SDSE'nin Türkçe Formu'na son hali verilmiştir. Ölçme aracı, maddelerin anlaşılabilirliğinin incelenmesi için bir üniversitenin RPD programında lisans eğitimi gören ve Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersini tamamlamış 35 son sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilerden maddelerin açık ve anlaşılır olduğu yönünde geri bildirimler alınmıştır. Ölçme aracının dil eşdeğerliğini test etmek için iki hafta arayla PDR alanında doktora eğitimine devam eden ve hem Türkçe hem de İngilizceye hakim kişilerden veri toplanmıştır. İki uygulama arasında anlamlı düzeyde yüksek pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r = .93, p < .001$).

SDSE'nin Türkçe Formu'nun Geçerlik Çalışmaları

SDSE'nin Türkçe Formu'nun geçerlik çalışmaları iki katılımcı grubu üzerinden yürütülmüştür. Birinci katılımcı grubunda ölçme aracının yapı geçerliği, benzeme geçerliği, ayırma geçerliği ve uyum geçerliği test edilmiştir. Elde edilen nihai yapı DFA ile ikinci katılımcı grubu üzerinden yeniden sınanmıştır.

Birinci Katılımcı Gruba Yönelik Bulgular

SDSE'nin Türkçe Formu'nun yapı geçerliği. Ölçme aracının yapı geçerliğini test etmek için öncelikle gerekli olan varsayım testleri yapılmıştır. İlk olarak veri girişinde herhangi bir hatanın olmadığı tespit edilmiş, ardından eksik değer analizi yapılmıştır. Veri setinde 29 kişiye ait verilerde eksik değer olduğu saptanmıştır. Eksik değerlerin atılıp atılmamasına karar vermek için eksik değer ataması yapılan veri setinden elde edilen uyum indeksleri ile eksik değerler atılmış olan veri setinden elde edilen uyum indeksleri karşılaştırılmıştır. Uyum indeksleri olarak, mutlak yordayıcı uyum için χ^2/sd (ölçüt < 3 ; Kline, 1998); karşılaştırmalı uyum için CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi) (ölçüt $\geq .95$; Hu ve Bentler, 1999) ve NNFI (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi) (ölçüt $\geq .95$; Hu ve Bentler, 1999) ve diğer uyum indeksleri olarak RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü) (ölçüt $< .05$ mükemmel uyum, $< .08$ iyi uyum, Jöreskog ve Sörbom, 1993), SRMR (Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü) (ölçüt $\leq .08$; Hu ve Bentler, 1999) indeksleri dikkate alınmıştır. Eksik değerler atılmış veri seti [$n = 355$; $\chi^2/sd = 3.05$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .96, NNFI = .96, SRMR = .08] ile eksik değer ataması yapılan veri setine [$n = 384$; $\chi^2/sd = 3.10$ ($p < .001$), RMSEA = .07, CFI = .96, NNFI = .96, SRMR = .08] ilişkin DFA sonuçları incelendiğinde, her iki modelin uyum indekslerinin birbirine çok yakın olduğu görülmüş ve veri kaybı yaşanmaması için eksik değer ataması yapılan veri seti ile analizlere devam edilmiştir.

Bir diğer varsayım testi olarak tek ve çok değişkenli uç değerler testi yapılmıştır. Tek değişkenli uç değerleri tespit etmek için standardize z puanları incelenmiştir. ± 3.29 'u aşan değerler tek değişkenli uç değer olarak değerlendirilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Çok değişkenli uç değerlerin tespiti için Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiştir. $\chi^2(21) = 46.797$ ($p < .001$) değerini aşan gözlemler çok değişkenli uç değer olarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda 35 kişiye ait verinin tek ve çok değişkenli uç değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerin veri setinden çıkarılıp çıkarılmayacağına karar vermek için uç değerlerin yer aldığı ve uç değerlerin çıkarıldığı veri setleri üzerinden DFA analizi yapılmıştır. Uç değerlerin yer aldığı ve çıkarıldığı veri setlerinden elde edilen bulgular arasında çok büyük farkların olmaması durumunda ve uç değerlerin atılmasının katılımcı grubun temsiliyetini zayıflatacağı görüşüne dayanarak (Orr, Sackett, ve DuBois, 1991) analizlere uç değerlerin yer aldığı veri setiyle devam edilebilmektedir. Uç değerlerin yer aldığı veri seti [$n = 384$; $\chi^2/sd = 3.10$ ($p < .001$), RMSEA = .07, CFI = .96, NNFI = .96, SRMR = .08] ile uç değerlerin çıkarıldığı veri setine [$n = 349$; $\chi^2/sd = 3.64$ ($p < .001$), RMSEA = .09, CFI = .95, NNFI = .95, SRMR = .08] ilişkin uyum indeksleri karşılaştırıldığında uyum indekslerinin daha iyi olmasından ve normallik varsayımının her iki veri setinde de karşılanamamasından dolayı analizlere uç değerlerin yer aldığı veri seti ile devam edilmiştir.

Normallik testi için, tek ve çoklu değişkenli normallik testleri yapılmıştır. Tek değişkenli normallik varsayımı maddelerin çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak incelenmiştir (Mardia, 1975). Gözlenen değişkenlerin tümü anlamlı ($p < .001$) bir şekilde çarpıklık ve basıklık gösterdiği için bu varsayım karşılanmamıştır. Normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda örneklem büyüklüğüne bağlı olarak tercih edilecek yöntemlerin değişiklik gösterdiği görülmektedir (Ullman, 2006). Bu çalışmadaki katılımcı gruplar çok büyük olmadığından Güçlü Maksimum Olabilirlik (Robust Maximum Likelihood) yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem ile DFA sonuçlarında Satorra-Bentler Ki-kare (S-B χ^2) değeri üretilmekte (Satorra ve Bentler, 1994) ve sonuçlar bu değer üzerinden yorumlanmaktadır.

Çoklu bağlantılılık varsayımının test edilmesi için değişkenler arası korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Değişkenler arası korelasyonun ($>.85$) yüksek olması çoklu bağlantılılık olduğuna işaret etmektedir (Kline, 2005). Ek olarak çoklu bağlantılılık incelenirken, değişkenlerin varyans şişirme faktörleri (VIF) ve tolerans değerleri dikkate alınmaktadır. Tolerans değerinin .10'dan küçük, VIF değerinin ise 10'dan büyük olmaması beklenmektedir (Hair, Black, Babin, ve Anderson, 2010; Keith, 2015). Değişkenler arasındaki

ilişkiler korelasyon matris tablosu ile incelendiğinde, üçüncü maddenin ikinci ($r = .83$, $p < .001$) ve dördüncü madde ($r = .86$, $p < .001$) ile yüksek düzeyde korelasyona sahip olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü madde analizlerden çıkarıldığında, değişkenler arasındaki korelasyon değerleri .85'in altında kalmakta ve değişkenlere ilişkin elde edilen VIF değerleri 1.112 ile 3.976 arasında, tolerans değerleri ise 0.252 ile 0.899 arasında değişmektedir. Bu değerler kabul edilebilir aralıklar arasındadır. Bu nedenle elde edilen bulgular doğrultusunda, üçüncü maddenin analiz dışı bırakılmasına karar verilmiştir. Doğrusallık varsayımının test edilmesi için saçılım diyagramı incelenmiş ve doğrusallık varsayımının karşılandığı tespit edilmiştir. Test edilen tüm varsayımların sonucunda veri seti DFA için hazır hale getirilmiştir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun yapı geçerliğine ilişkin kanıt elde etmek için çoklu bağlantılılık problemi oluşturan üçüncü madde atıldıktan sonra 20 maddelik SDSE'nin Türkçe Formu'nun iki boyutlu yapısı birinci düzey DFA ile analiz edilmiştir. Güçlü Maksimum Olabilirlik yöntemi kullanılarak ölçüt olarak alınan uyum indekslerinin yanı sıra, madde hata varyanslarının düşük olması ($\leq .80$), faktör yüklerinin $\geq .30$ olması ve t değerlerinin anlamlı olması koşulları aranmıştır. Yirmi maddelik ölçme aracının DFA bulgularına göre elde edilen değerler $S-B\chi^2/sd = 3.22$ ($p < .001$), $RMSEA = .08$, $CFI = .96$, $NNFI = .95$, $SRMR = .08$ 'dir. Ayrıca hata varyansı yüksek olan, t değerleri anlamlı olmayan ve faktör yükleri kabul edilebilir sınırın altında olan altı madde tespit edilmiştir (5., 6., 8., 10., 11. ve 12. maddeler). Söz konusu altı maddenin analizlerden çıkarıp çıkarılmayacağına karar vermek için maddeler atılmadan ve maddeler atılarak elde edilecek uyum indekslerinin karşılaştırılmasına karar verilmiştir. Altı madde atılarak 14 maddelik envanterin DFA sonuçlarına göre elde edilen değerler $S-B\chi^2/sd = 2.55$ ($p < .001$), $RMSEA = .06$, $CFI = .99$, $NNFI = .98$, $SRMR = .05$ 'dir. Her iki DFA'ya ilişkin uyum indeksleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. SDSE Türkçe Formu'nun - madde atılmadan ve maddeler atılarak yapılan DFA sonuçları

	Madde Sayısı	S-B χ^2	sd	S-B χ^2/sd	RMSEA	CFI	NNFI	SRMR
Model 1	20	543.54	169	3.22	.08	.96	.95	.08
Model 2	14	193.61	76	2.55	.06	.99	.98	.05

Uyum indekslerindeki iyileşme ve diğer parametrelere uyum göz önünde bulundurularak söz konusu altı maddenin atılmasına ve 14 maddelik SDSE ile analizlere devam edilmesine karar

verilmiştir. On dört maddeye ilişkin faktör yükleri, standart hata, t ve R^2 değerleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. *SDSE Türkçe Formu'nun standardize edilmiş ve edilmemiş parametre tahminleri – birinci katılımcı grup*

Yapı	Madde	Standardize Edilmemiş Faktör Yükleri	Standardize Edilmiş Faktör Yükleri	SH	t	R^2
	SDSE1	.63	.57	.10	6.25	.32
	SDSE2	1.36	.86	.08	17.42	.75
Amaç	SDSE4	1.42	.91	.08	17.86	.84
Belirleme	SDSE7	1.13	.73	.08	14.17	.53
	SDSE9	.96	.54	.09	10.58	.29
	SDSE13	1.04	.60	.08	12.97	.36
	SDSE14	1.26	.71	.08	16.14	.51
	SDSE15	1.44	.83	.08	18.63	.69
	SDSE16	1.44	.85	.08	18.62	.73
Geri	SDSE17	.94	.53	.11	8.90	.28
Bildirim	SDSE18	.99	.49	.10	9.68	.24
	SDSE19	1.29	.80	.08	16.62	.64
	SDSE20	1.27	.76	.08	15.97	.58
	SDSE21	1.31	.84	.08	17.11	.70

Not. Tüm t değerleri manidardır ($p < .01$).

SDSE'nin Türkçe Formu'nun amaç belirleme boyutu için elde edilen standardize edilmiş faktör yükleri .54 ile .91 arasında değişmekte; geri bildirim boyutu için katsayılar .49 ile .85 arasında değişmektedir. Maddelerin ilgili boyutların varyanslarını ne derece açıkladıkları R^2 değerleri ile değerlendirilmiştir. Amaç belirleme boyutu için R^2 değerleri .29 ile .84 arasında değişirken, geri bildirim boyutu için değerler .24 ile .73 arasında değişmektedir. Maddelerin t değerleri ise, amaç belirleme boyutu için en düşük 6.25, en yüksek 17.86'dır. Geri bildirim boyutu için en düşük t değeri 8.90, en yüksek t değeri ise

18.63'tür ($p < .01$). Örtük değişkenler arasındaki korelasyon .80'dir. Bu değer, iki değişkenin yüksek düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun benzeme geçerliği. Ölçme aracının benzeme geçerliği için, maddelerin standardize faktör yüklerinin ve boyutların açıkladıkları ortalama varyans değerlerinin (average variance extracted) .50 ve üzeri olması beklenmektedir (Hair ve diğerleri, 2010). Ayrıca kompozit güvenirliklerinin (composite reliability) (ölçüt $\geq .70$; Hair ve diğerleri, 2010) ve kompozit güvenirlik değerlerinin boyutların açıkladıkları ortalama varyans değerlerinden daha büyük olup olmadıkları (Byrne, 2010) incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, tüm standardize faktör yükleri ve boyutların açıkladıkları ortalama varyans değerleri .50'nin üstünde ve kompozit güvenirlikleri .86 ile .90 arasında değişmektedir. Ölçeğin boyutlarına ilişkin kompozit güvenirlik değerleri boyutların açıkladıkları ortalama varyans değerlerinden daha büyüktür.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun ayırma geçerliği. Ölçme aracının ayırma geçerliğini test etmek için, paylaşılan varyansların karelerinin maksimum değerleri (maximum shared squared variances) ile paylaşılan varyansların karelerinin ortalamaları (average shared squared variances) incelenmiştir. Ölçeğin boyutlarının açıkladıkları ortalama varyans değerlerinin, paylaşılan varyansların karelerinin maksimum değerlerinden ve paylaşılan varyansların karelerinin ortalamalarından daha büyük olması beklenmektedir (Hair ve diğerleri, 2010). Elde edilen bulgulara göre, SDSE'nin Türkçe Formu'nun boyutlarının açıkladıkları ortalama varyans değerleri, kendilerine ait paylaşılan varyansların karelerinin maksimum değerlerinden ve paylaşılan varyansların karelerinin ortalamalarından daha küçüktür. Bu bulgulara göre, ölçme aracının ayırma geçerliğine ilişkin bir destek elde edilememiştir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun uyum geçerliği. Ölçme aracının uyum geçerliği Lent ve diğerleri (2003) tarafından geliştirilen, Pamukçu ve Demir (2013) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan PDÖÖ kullanılarak test edilmiştir. Her iki ölçme aracından alınan toplam puanlar arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .52, p < .001$).

İkinci Katılımcı Gruba Yönelik Bulgular

SDSE'nin Türkçe Formu'nun yapı geçerliği. İkinci katılımcı grup üzerinden DFA yapabilmek için öncelikle varsayım testleri yapılmıştır. Envantere ait veri girişinde herhangi bir hataya rastlanmamıştır. Ardından veri setinde eksik değer olup olmadığı incelenmiş, sekiz gözlemde herhangi bir veri olmadığından dolayı veri setinden çıkartılmıştır. Veri setindeki 21 gözlemde ise %5'in üzerinde eksik değerlerin olduğu tespit edilmiştir. Eksik değerlerin atılıp atılmamasına karar vermek için DFA yapılmıştır. Bunun için iki veri seti oluşturulmuş, birincisi eksik değerlerin olduğu veri seti, diğeri ise eksik değer ataması yapılan veri seti

olarak adlandırılmıştır. Birinci veri seti [$n = 747$; $\chi^2/sd = 5.95$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .97, SRMR = .046] ile ikinci veri setine [$n = 768$; $\chi^2/sd = 5.88$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .98, SRMR = .045] ilişkin DFA sonuçları incelendiğinde, her iki modelin uyum indekslerinin birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiş ve veri kaybı yaşamamak için eksik değer ataması yapılan veri seti ile analizlere devam edilmiştir.

Tek ve çok değişkenli uç değerler testinde, standardize z puanları ± 3.29 'u aşan dokuz gözlem tek değişkenli uç değer olarak tespit edilirken, Mahalanobis uzaklık değerleri $\chi^2(14) = 36.12$ ($p < .001$) değerinin üzerinde olan herhangi bir gözleme rastlanmamıştır. Uç değerlerin veri setinden çıkarılıp çıkarılmayacağına karar vermek için DFA analizi yapılmıştır. Uç değerlerin olduğu veri seti [$n = 768$; $\chi^2/sd = 5.88$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .98, SRMR = .045] ile uç değerlerin çıkartıldığı veri setine [$n = 759$; $\chi^2/sd = 5.88$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .97, SRMR = .047] ilişkin DFA sonuçları karşılaştırıldığında, her iki modelin uyum indekslerinin birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiştir. İlk modelin SRMR değerinin daha küçük olması ve uç değerleri veri setinde korumak için analizlere uç değerlerin olduğu veri seti ile devam edilmiştir.

Normallik testi için tek ve çoklu değişkenli normallik testleri yapılmıştır. Tek değişkenli normallik varsayımı için gözlenen değişkenlerin tümü manidar ($p < .001$) bir şekilde çarpıklık ve basıklık gösterdiği için bu varsayım karşılanmamıştır. Çok değişkenli normallik testi sonuçları ise normallikten anlamlı bir şekilde sapmanın olduğunu göstermektedir. Normallik varsayımının karşılanmamasından dolayı Satorra-Bentler Ki-Kare ($S-B\chi^2$) değeri hesaplanmıştır.

Çoklu bağlantılılık varsayımı için gözlenen değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları, VIF ve tolerans değerleri hesaplanmıştır. Korelasyon matris tablosu incelendiğinde, gözlenen değişkenler arasında korelasyon değerlerinin .85'in altında olduğu görülmüştür. Elde edilen VIF değerleri 1.234 ile 4.610 arasında, tolerans değerleri ise 0.217 ile 0.810 arasında değişmekte ve bu değerler kabul edilebilir aralıkta yer almaktadır (Hair ve diğerleri, 2010). Doğrusallık varsayımının test edilmesi için saçılım diyagramı incelenmiş ve varsayımının karşılandığı tespit edilmiştir.

İkinci katılımcı grubunun verileri üzerinde yapılan, ölçme aracının 14 maddelik ve iki boyutlu yapısını test etmeye yönelik DFA sonuçlarına göre uyum indeksleri $S-B\chi^2/sd = 5.88$ ($p < .001$), RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .98, SRMR = .045 şeklindedir. Bu sonuçlara göre, iki boyutlu ölçme aracının yeterli uyum indekslerine sahip olduğu görülmektedir. Yalnızca Satorra-Bentler Ki-kare ($S-B\chi^2$) değeri beklenen değerin (ölçüt < 3; Kline, 1998)

üzerindedir. Ki-kare değeri örneklem büyüklüğünden etkilendiği için nispeten büyük örneklerde bu değer yüksek çıkabilmektedir (Schumacker ve Lomax, 2004). Bundan dolayı, bu çalışmadaki Satorra-Bentler Ki-kare ($S-B\chi^2$) değerinin yüksek çıkması örneklem büyüklüğü ile ilişkili olabilir. On dört maddeye ilişkin standardize edilmiş ve edilmemiş faktör yükleri, standart hata, t ve R^2 değerleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. *SDSE Türkçe Formu'nun standardize edilmiş ve edilmemiş parametre tahminleri – ikinci katılımcı grup*

Yapı	Madde	Standardize Edilmemiş Faktör Yükleri	Standardize Edilmiş Faktör Yükleri	SH	t	R^2
	SDSE1	.67	.51	.06	10.58	.26
	SDSE2	1.48	.85	.05	29.78	.72
Amaç	SDSE3	1.60	.91	.05	33.43	.83
Belirleme	SDSE4	1.61	.88	.05	35.79	.78
	SDSE5	1.30	.69	.05	24.65	.48
	SDSE6	1.31	.69	.05	25.49	.48
	SDSE7	1.42	.74	.05	28.55	.54
	SDSE8	1.43	.79	.05	28.12	.63
	SDSE9	1.37	.82	.05	25.80	.68
Geri	SDSE10	.71	.39	.07	9.70	.15
Bildirim	SDSE11	1.10	.52	.06	17.56	.27
	SDSE12	1.43	.81	.05	28.44	.66
	SDSE13	1.35	.76	.06	23.77	.57
	SDSE14	1.53	.87	.05	33.80	.76

Not. Tüm t değerleri manidardır ($p < .01$).

SDSE'nin amaç belirleme boyutu için elde edilen standardize edilmiş faktör yükleri .51 ile .91 arasında değişirken; geri bildirim boyutu için bu katsayılar .39 ile .87 arasında değişmektedir. Maddelerin ilgili boyutların varyanslarını açıklama düzeyleri amaç belirleme boyutu için $R^2 = .26$ ile .83 arasında değişirken, geri bildirim boyutu için bu değerler .15 ile .76 arasında değişmektedir. Maddelerin t değerleri ise, amaç belirleme boyutu için en düşük

10.58, en yüksek 35.79'dur. Geri bildirim boyutu için en düşük t değeri 9.70, en yüksek t değeri ise 33.80'dir ($p < .01$). Örtük değişkenler arasındaki korelasyon .85'tir. Bu değer, her iki değişkenin yüksek düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun Güvenirlik Çalışması

Ölçme aracının güvenirligine ilişkin kanıtlar Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı hesaplanarak, her iki katılımcı grubu üzerinden elde edilmiştir. Birinci katılımcı grubundan elde edilen bulgulara göre ölçeğin tümüne ilişkin güvenirlik katsayısı .92 iken, amaç belirleme boyutu için .85, geri bildirim boyutu için .89'dur. İkinci katılımcı grubundan elde edilen bulgulara göre ölçeğin tümüne ilişkin güvenirlik katsayısı .93, amaç belirleme boyutu için .89 ve geri bildirim boyutu için .89 olarak hesaplanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Süpervizyon sürecini oluşturan tüm dinamikler arasında en önemlisinin değerlendirme olduğu belirtilmektedir (Borders ve Brown, 2005). Değerlendirme aynı zamanda psikolojik danışman adaylarının mesleğe hazır olup olmadıklarını belirlemeye katkı sağlaması bakımından da dikkate değerdir. Bu nedenle uyarılma çalışması yapılan ölçme aracının değerlendirme süreçlerinin bileşenleri olan amaç belirleme ve geri bildirim içermesi ve bu yönde bir ölçüm sağlaması önemlidir. Aynı zamanda söz konusu ölçme aracının Türkiye'de yürütülecek çalışmalara imkân sağlaması için Türkçeye uyarılma çalışmasının yapılması önemli bir kazanım olarak değerlendirilmektedir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun yapı geçerliği iki ayrı katılımcı grubunu üzerinde DFA ile test edilmiştir. DFA sonuçları iki boyutlu ve 14 maddelik ölçme aracının yeterli uyum indekslerine sahip olduğunu göstermektedir. Diğer yandan uyum geçerliği için PDÖÖ kullanılmış ve iki değişken arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ölçme aracının güvenirlik katsayısı her iki katılımcı grubu üzerinde hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayılarının .85 ile .93 arasında değiştiği görülmüştür. Elde edilen tüm kanıtlar SDSE'nin Türkçe Formu'nun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir. Ancak ölçme aracını orijinal versiyonundan ayıran hususlar mevcuttur. Ölçme aracının amaç belirleme boyutunda yer alan yedi madde DFA için gerekli olan varsayımları ve yapı geçerliği için belirlenen ölçütleri karşılamadığı için SDSE'nin Türkçe Formu'ndan çıkartılmıştır. Çıkartılan tüm maddelerin amaç belirleme boyutunda yer alıyor olması dikkat çekicidir. Söz konusu durumdaki farklılaşma Türkiye'deki psikolojik danışman eğitimi ve süpervizyon süreçleri çerçevesinde yorumlanabilir. Öncelikle Türkiye'de psikolojik danışman eğitimi lisans düzeyinde yürütülmekte ve lisansüstü programlar lisans programlarının üzerine temellendirilmektedir. Lisans programlarında yaklaşık olarak 70 öğrenci bireyle psikolojik

danışma uygulaması dersini almakta ve dersi yürüten öğretim elemanı sayıları üniversiteden üniversiteye değişiklik göstermektedir. Aladağ ve Kemer (2016) tarafından yürütülen ulusal tarama çalışmasında araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %92'si bu dersin üç ve daha fazla öğretim elemanı ile yürütüldüğü rapor edilmiştir. Bu duruma paralel olarak süpervizyon verilen öğrenci sayısının yüksekliği nedeniyle, süpervizyon sürecinde her bir öğrencinin bireysel amaçları doğrultusunda çalışılmasının güçlük yaratan bir durum olduğu söylenebilir. Ayrıca Aladağ (2013) lisans düzeyinde yürütülen bireyle psikolojik danışma uygulaması dersine hazırlayıcı olan psikolojik danışma ilke ve teknikleri dersi kapsamında yalnızca psikolojik danışma becerilerini kazandırma odağında olduğunu, ancak meslek elemanı olarak sahip olunması gereken diğer becerilerin uygulamaya zemin hazırlayan bu tür derslere ayrılan sürenin sınırlı oluşu nedeniyle ortak olarak kazandırılmadığı yönünde değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu durum aynı zamanda uygulama derslerinde de bireysel amaçlardan çok, kazandırılması istenen genel becerilere odaklanıldığı bir göstergesi olabilmektedir. Bunlara ek olarak Aladağ ve Kemer'in (2016) çalışmasında rapor edildiği üzere bu dersi yürüten öğretim elemanlarının yalnızca %38'i doğrudan süpervizyonun nasıl verildiğini içeren bir eğitim sürecinden geçmiştir. Bu nedenle süpervizör olarak ders sorumlusu öğretim elemanının süpervizyonun hangi yöntemlerle ve ne şekilde verileceği yönündeki bilgisinin sınırlı düzeyde olduğu ve her süpervizyon alan kişi ile amaç belirlemeye yönelik olarak özel bir çalışmanın yapılamadığı söylenebilir.

SDSE'nin Türkçe Formu'nun lisansüstü düzeyde eğitim alan katılımcı grupları üzerinde çıkartılan maddeler eklenerek yeniden geçerlik ve güvenirliliğinin test edilmesinin ve böylece SDSE'nin lisansüstü formunun oluşturulmasının önemli bir kazanım olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçme aracından maddelerin çıkarılması durumunun, Türkiye'deki şuan ki psikolojik danışman eğitiminden etkilenmiş olma olasılığı göz önünde bulundurulduğunda, eğitim sistemindeki herhangi bir değişikliğin ölçme aracının yapısını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Kazandırılan ölçme aracının lisans düzeyinde yürütülen bireyle psikolojik danışma uygulamaları kapsamında verilen süpervizyonda değerlendirme süreçlerinin nasıl yürütüldüğünün, geri bildirim nasıl verildiğinin, hangi amaçlar üzerinden çalışıldığının anlaşılmasına; öte yandan psikolojik danışman adayı gözüyle değerlendirmenin diğer hangi değişkenlerle ilişkili olarak algılandığı, süpervizyon alan kişinin süreçten memnuniyeti, süpervizyon alan kişinin gelişim düzeyinin değerlendirme süreçlerine etkisi ve süreç içerisinde değerlendirmeye dönük algısının değişip değişmediğinin boylamsal olarak incelenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçme aracının kullanıldığı

çalışmalarda ölçeğin psikometrik özelliklerinin yeniden test edilmesinin de fayda sağlayacağı ön görülmektedir. Sonuç olarak 14 maddelik ve iki boyutlu SDSE'nin Türkçe Formu psikolojik danışman eğitimi odaklı çalışmalarda kullanılmak üzere kullanıcıların erişimine sunulmuştur.

Kaynakça

- Aladağ, M. (2013). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarında psikolojik danışma uygulaması öncesinde psikolojik danışma becerileri eğitimi: Betimsel bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 55-79.
- Aladağ, M. (2014). Psikolojik danışman eğitiminin farklı düzeylerinde bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunda kritik olaylar. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(15), 428-475. doi:10.12984/eed.82217
- Aladağ, M., ve Bektaş, D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *Eğitim Araştırmaları*, 37, 53-70.
- Aladağ, M., Kağmıcı, Y., Çankaya, Z. C., Özeke Kocabaş, E., ve Yaka, B. (2011). Psikolojik danışman eğitiminde grupla çalışma yeterliliğinin kazandırılması: Ege Üniversitesi örneği. *Ege Eğitim Dergisi*, 12(2), 22-43.
- Aladağ, M., ve Kemer, G. (2015, Ekim). *Türkiye’de psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Bir durum çalışması*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Aladağ, M. ve Kemer, G. (2016). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonunun incelenmesi*. Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Raporu, İzmir: Türkiye.
- American Counseling Association (2014). *ACA code of ethics*. VA: Author.
- Atik, G. (2015a, June). *A qualitative investigation of counseling students’ experiences of the structured peer group supervision*. Paper presented at the XI. International Interdisciplinary Conference on Clinical Supervision, Adelphi University, Garden City, New York, USA.
- Atik, G. (2015b, Ekim). *Yapılandırılmış akran grup süpervizyonu sürecinin psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz-yeterlik düzeyleri üzerindeki etkisi*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Atik, G., Çelik, E. G., Güç, E., ve Tural, N. (2016). *Psikolojik danışman adaylarının yapılandırılmış akran grup süpervizyonu sürecindeki metafor kullanımına ilişkin görüşleri*. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(2), 597-619.
- Bernard, J. M., ve Goodyear, R. K. (2009). *Fundamental of clinical supervision* (4. Baskı). NJ: Pearson Education.
- Borders, L. D., ve Brown, L. L. (2005). *The new handbook of counseling supervision* (2. Baskı). NJ: Lawrence Erlbaum Association.

- Borders, L. D., Glossoff, H. L., Welfare, L. E., Hays, D. G., DeKruyf, L., Fernando, D. M., ve B., P. (2014). Best practices in clinical supervision: Evolution of a counseling specialty. *The Clinical Supervisor*, 33, 26-44. doi:10.1080/07325223.2014.905225
- Brown, M. (2013). A content analysis of problematic behavior in counselor education programs. *Counselor Education and Supervision*, 52, 179-192. doi:10.1002/j.1556-6978.2013.00036.x
- Büyükgöze-Kavas, A. (2011). Bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 411-432.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (2. Baskı). New York: Taylor & Francis Group.
- Cormier, L. S., ve Bernard, J. M. (1982). Ethical and legal responsibilities of clinical supervisors. *The Personnel and Guidance Journal*, 11, 486-491. <http://eds.b.ebscohost.com/> adresinden elde edildi.
- Daniels, J. A., ve Larson, L. M. (2001). The impact of performance feedback on counseling self-efficacy and counselor anxiety. *Counselor Education & Supervision*, 41, 120-130. doi:10.1002/j.1556-6978.2001.tb01276.x
- Denizli, S. (2010). *Danışanların algıladıkları terapötik çalışma uyumu ve oturum etkisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması: Ege Üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Dye, H. A., ve Borders, L. D. (1990). Counseling supervisors: Standards for preparation and practice. *Journal of Counseling & Development*, 69, 27-29. doi:10.1002/j.1556-6676.1990.tb01449.x
- Erkan Atik, Z., Arıcı, F., ve Ergene, T. (2014). Süpervizyon modelleri ve modellere ilişkin değerlendirmeler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 305-317.
- Farnill, D., Gordon, J., ve Sansom, D. (1997). The role of effective feedback in clinical supervision. *Australian Journal of Clinical and Experimental Hypnosis*, 25, 155-161.
- Fox, R. (1983). Contracting in supervision: A goal oriented process. *The Clinical Supervisor*, 1, 37-49. doi:10.1300/J001v01n01_05
- Freeman, E. M. (1985). The importance of feedback in clinical supervision: Implications for direct practice. *Clinical supervisor*, 3, 5-26. doi:10.1300/J001v03n01_02
- Galassi, J. P., ve Brookss, L. (1992). Integrating scientist and practitioner training in counseling psychology: Practicum is the key. *Counselling Psychology Quarterly*, 5, 57-65. doi:10.1080/09515079208254450

- Gould, L. J., ve Bradley, L. J. (2001). Evaluation in supervision. İçinde L. J. Bradley ve N. Ladany (Ed.), *Counselor supervision: Principles, process, and practice* (3. Baskı s.271-303). Philadelphia: Taylor & Francis.
- Hahn, W. K., ve Molnar, S. (1991). Intern evaluation in university counseling centers: Process, problems, and recommendations. *Counseling Psychologist*, 19, 414-430. doi:10.1177/0011000091193010
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7. Baskı). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Heckman-Stone, C. (2004). Trainee preferences for feedback and evaluation in clinical supervision. *The Clinical Supervisor*, 22(1), 21-33. doi:10.1300/J001v22n01_03
- Hoffman, M. A., Hill, C. E., Holmes, S. E., ve Freitas, G. F. (2005). Supervisor perspective on the process and outcome of giving easy, difficult, or no feedback to supervisees. *Journal of Counseling Psychology*, 52, 3-13. doi:10.1037/0022-0167.52.1.3
- Holloway, E. L. (1992). Supervision: A way of teaching and learning. İçinde S. D. Brown & R. W. Lent (Ed.), *Handbook of Counseling Psychology* (s. 177-214). New York: Wiley.
- Holloway, E. L., ve Neufeldt, S. A. (1995). Supervision: Its contributions to treatment efficacy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, 207-213. doi:10.1037/0022-006X.63.2.207
- Hu, L., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. doi:10.1080/10705519909540118
- İlhan, T., Rahat, E., ve Yöntem, M. K. (2015, Ekim). *Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon sürecinde yaşadıkları danışma kaygısına ve süpervizyon eğitimine yönelik deneyimlerinin incelenmesi*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Jöreskog, K. G., ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the Simplis command language*. Chicago, IL: Scientific Software International.
- Kağmıcı, Y. (2015, Ekim). *Çokkültürlü süpervizyon ve çokkültürlü süpervizyon yeterlikleri*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Keith, T. (2015). *Multiple regression and beyond: An introduction to multiple regression and structural equation modeling* (2. Baskı). New York, London: Routledge.

- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2. Baskı). New York: The Guilford Press.
- Koç, İ. (2013). *Kişilerarası süreci hatırlama tekniğine dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine, özyeterlik ve kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Koçyiğit, M., ve İşleyen, F. (2015, Ekim). *Psikolojik danışmada süpervizör eğitimi: Lisansüstü ders örneği*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Koçyiğit-Özyiğit, M., ve İşleyen, F. (2016). Psikolojik danışmada süpervizör eğitimi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1813-1831.
- Lane, E. J., Daugherty, T. K., ve Nyman, S. J. (1998). Feedback on ability in counseling, self efficacy, and persistence on task. *Psychological Reports*, 83, 1113-1114. doi:10.2466/pr0.1998.83.3.1113
- Lehrman-Waterman, D. (1999). *Development and validation of the evaluation process within supervision index* (Yayımlanmamış doktora tezi). Lehigh University, Bethlehem, PA.
- Lehrman-Waterman, D., ve Ladany, N. (2001). Development and validation of the Evaluation Process Within Supervision Inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 48(2), 168-177. doi:1037//0022-0167.48.2.168
- Lent, R. W., Hill, C. E., ve Hoffman, M. A. (2003). Development and validation of the Counselor Activity Self-Efficacy Scales. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 97-108. doi:10.1037/0022-0167.50.1.97
- Locke, E. A., ve Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting and task performance*. NJ: Prentice-Hall.
- Lucas, C. T. (2013). *Development of a preliminary scale of counterproductive experiences in supervision: Attitudes of clinical psychology internship directors of training* (Yayımlanmamış doktora tezi). Pepperdine University, Malibu, CA.
- Mardia, K. V. (1975). Assessment of multinormality and the robustness of Hotelling's T2 test. *Applied Statistics*, 24(2), 163-171.
- Mavruk Özbiçer, S. (2015, Ekim). *Psikolojik danışmada süpervizörün gücü*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözel bildiri. Mersin, Türkiye.

- Meydan, B. (2014). Psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir süpervizyon modeli: Mikro beceri süpervizyon modeli. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(15), 358-374.
- Meydan, B., ve Koçyiğit Özyiğit, M. (2016). Süpervizyon ilişkisi: Psikolojik danışma süpervizyonunda kritik bir öge. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 225-257.
- Milne, D. (2009). *The evidence-based clinical supervision: Principles and practice*. West Sussex, UK: British Psychological Society & Blackwell.
- Orr, J. M., Sackett, P. R., ve DuBois, C. L. Z. (1991). Outlier detection and treatment in I/O Psychology: A survey of researcher beliefs and an empirical illustration. *Personnel Psychology*, 44, 473-486.
- Osborn, C. J., ve Davis, T. E. (1996). The supervision contract: Making it perfectly clear. *The Clinical Supervisor*, 14, 121-134. doi:10.1300/J001v14n02_10
- Pamukçu, B., ve Demir, A. (2013). Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 212-221.
- Sapyta, J., Riemer, M., ve Bickman, L. (2005). Feedback to clinicians: Theory, research, and practice. *Journal of Clinical Psychology*, 61, 145-153. doi:10.1002/jclp.20107
- Satorra, A., ve Bentler, P. M. (1994). Corrections to test statistics and standard errors in covariance structure analysis. İçinde A. von Eye & C. C. Clogg (Ed.), *Latent variable analysis: Applications for developmental research* (s. 399-419). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Schumacker, R. E., ve Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Siviş-Çetinkaya, R., ve Kararmak, Ö. (2012). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 37(4), 107-121.
- Stoltenberg, C. D., McNeill, B., ve Delworth, U. (1998). *IDM supervision: An integrated developmental model for supervising counselors and therapists*. San Francisco: Jossey Bass.
- Stoltenberg, C. D., ve McNeill, B. W. (1997). Clinical supervision from a developmental perspective: Research and practice. İçinde C. E. Watkins, Jr. (Ed.), *Handbook of psychotherapy supervision* (s. 184-202). New York: Wiley.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4. Baskı). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

- Ullman, J. B. (2001). Structural equation modeling. İçinde B. G. Tabachnick ve F. L. S. (Ed.), *Using multivariate statistics* (4. Baskı, s. 653-771). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Ullman, J. B. (2006). Structural equation modeling: Reviewing the basics and moving forward. *Journal of Personality Assessment*, 87(1), 35-50. doi:10.1207/s15327752jpa8701_03
- Uslu, M., ve Arı, R. (2005). Psikolojik danışmanların danışma becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 509-519.
- Ülker Tümlü, G., Balkaya Çetin, A., ve Kurtyılmaz, Y. (2015, Ekim). *Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma oturumlarının değerlendirilmesi*. Sözel bildiri, XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin, Türkiye.
- Watkins, C. E. (1997). *Handbook of psychotherapy supervision*. New York: Willey.
- Worthington, E. L., Jr., ve Roehlke, H. (1979). Effective supervision as perceived by beginning counselors in training. *Journal of Counseling Psychology*, 26, 64-73. doi:10.1037/0022-0167.26.1.64
- Yılmaz, Y. (2015). *Etkili süpervizyon uygulamaları ve süpervizyon etiği*. Paper presented at the XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Mersin, Türkiye.
- Zeren, Ş., ve Yılmaz, S. (2011, Ekim). *Bireyle psikolojik danışma uygulaması dersini alan öğrencilerin süpervizyona bakış açıları: Yeditepe Üniversitesi örneği*. Sözel bildiri, XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Selçuk, İzmir, Türkiye.
- Zucker, P. J., ve Worthington, E. L., Jr. (1986). Supervision of interns and postdoctoral applicants for licensure in university counseling centers. *Journal of Counseling Psychology*, 33, 87-89.

Validity and Reliability of Turkish Form of the Evaluation Process within Supervision

Inventory

Summary

Assessment and evaluation of the counselor trainees by their supervisors is a part of gate keeping (Borders & Brown, 2005), and gate keeping issues mostly occur in supervision sessions where counselors demonstrate their professional skills and abilities. The supervisor is the responsible person for the assessment and evaluation of the skills and competencies of the counselor trainee(s). The supervision process plays an important role in the professional development of the counselor trainees, and also influences the perception of themselves as a competent counselors in their professional lives in the future (Lucas, 2013). Therefore, the investigation of the supervision process emerges as an important issue in term of evaluation of counselor trainees.

In the supervision process, the importance of identifying common and clear goals for every supervisee is emphasized (Lehrman-Waterman & Ladany, 2001; Osborn & Davis, 1996). Measurable, flexible, and being changeable over the time are the indicators of effective goals (Bernard & Goodyear, 2009; Fox, 1983). The clarity of the goals and giving feedbacks on time increase the satisfaction of the supervisees (Lehrman-Waterman & Ladany, 2001). Considering all these, in this study, it is aimed to adapt the Evaluation Process Within Supervision Inventory (EPSI) developed by Lehrman-Waterman and Ladany (2001) into Turkish.

The participants of this study were undergraduate counseling and guidance students in Turkey. They were selected through a convenient sampling. The validity and reliability studies of the Turkish Form of the EPSI were carried out on two separate participant groups. The first participant group was consisted of 384 students (312 female, 70 male), the second participant group was consisted of 776 students (582 female, 194 male).

The instruments were used in this study were as follow: a demographic information form, Evaluation Process within Supervision Inventory (EPSI) (Lehrman-Waterman & Ladany, 2001), and Counselor Activity Self-Efficacy Scale (CASES) (Lent et al., 2003). The EPSI aims to evaluate the supervision process by supervisees. It consists of 21 items and two sub-dimensions namely goal setting and feedback. The Cronbach's alpha coefficients were .89 for goal setting and .69 for feedback (Lehrman-Waterman & Ladany, 2001). The CASES, which adapted into Turkish by Pamukçu and Demir (2013), was used for testing the concurrent validity of the EPSI.

Prior to the investigation of the evidence for the validity and reliability of the Turkish Form of the EPSI, a translation procedure was employed. Four field experts who have a proficiency in Turkish and English translated the EPSI items into Turkish. The best translations of the items were selected and reviewed by three experts specialized in supervision. The last version of the translation was administered to 35 undergraduate counseling students to check the clarity of Turkish items. Twelve counseling doctoral students completed the Turkish and English Forms of the EPSI with a two-week interval. The correlation for the language equivalence was obtained as .93 ($p < .001$).

In order to examine whether the two-factor structure of the EPSI was consistent with the data, two confirmatory factor analyses (CFAs) were performed on two separate participant groups. According to the CFA results and its assumption checks for the first participant group, seven items of the Turkish Form of the EPSI were omitted from the CFA analysis of the first participant group's data because they had a multicollinearity problem, high item error variances, low factor loadings, or insignificant t values. Since the assumption of normality was not met, the Satorra-Bentler Chi-square ($S-B\chi^2$) value was produced for the data of both participant groups. The overall fit indices for the first participant group would have suggested that the two-factor model for Turkish EPSI (including 14 items) fit the data adequately [$S-B\chi^2/sd = 2.55$, $p < .001$, RMSEA = .06, CFI = .99, NNFI = .98, SRMR = .05]. Similarly, the overall fit indices for the second participant group would have suggested that the two-factor model for Turkish EPSI (including 14 items) fit the data adequately [$S-B\chi^2/sd = 5.88$, $p < .001$, RMSEA = .08, CFI = .98, NNFI = .98, SRMR = .045].

The Turkish Form of the EPSI had also evidence for convergent validity and discriminant validity. The CASES was used for providing an evidence for the concurrent validity of the Turkish Form of the EPSI. The results indicated that there was a moderate correlation between the total scores of both scales ($r = .52$, $p < .001$). The evidence for the reliability of the instrument was obtained from two separate study groups. For the first participant group, the Cronbach's alpha coefficients were calculated as .92 for overall scale, .85 for goal setting, and .89 for feedback; for the second group, the Cronbach's alpha coefficients were calculated as .93 for overall scale, .89 for goal setting, and .89 for feedback.

Seven items were omitted from the Turkish Form of the EPSI. It is remarkable that all these items belong to the dimension of goal setting. The explanation of this result could be done in the light of the differences in configuration of supervision process in counselor education in Turkey. First, the counselor education in Turkey is carried out at the

undergraduate level. The master and doctoral programs are based on the undergraduate programs. In line with this, due to high number of students per faculty staff, it is considered that it could be difficult to perform a study focused on goal setting with each supervisees during supervision. Also, the experiences of the academic staff regarding how and in what way they give supervision is limited. Therefore, this provides a bases for the lack of efforts to set goals with each supervisee during supervision.

For further studies, it is suggested testing the validity and reliability of the Turkish Form of the EPSI on graduate counseling students. The items omitted from the dimension of goal setting can be kept and re-tested on different samples, specifically on graduate samples. The discussion for omitting the items from the scale is done considering the current counseling education in Turkey, however, when the counseling education is changed, it is suggested that studying how the structure of Turkish Form of the EPSI including its all items may change. As a result, the Turkish form of the EPSI with 14 items and two sub-dimensions is available to the researchers who plan to carry out studies focused on counselor education.